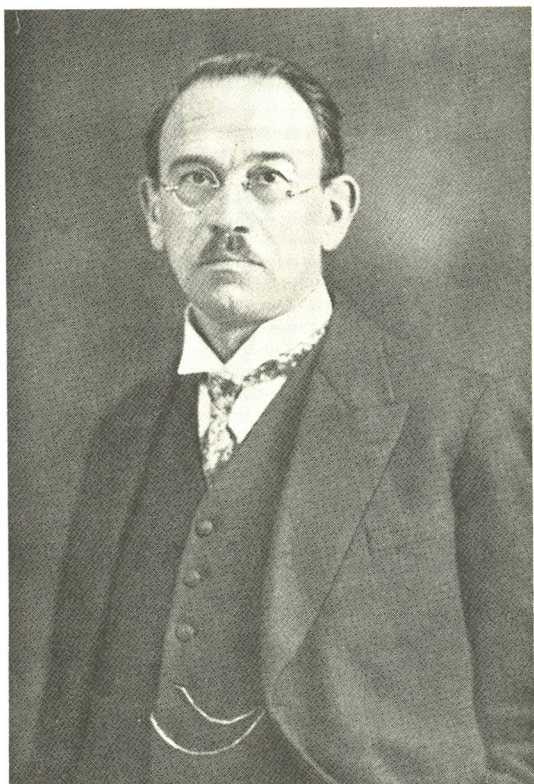


WIJER, Hendrik Jozef van de, hoogleraar (Buding-
gen / Zoutleeuw 16 november 1883 - Leuven 4 de-
cember 1968).



Jongste zoon uit een landbouwersgezin. Na Grieks-Latijnse humaniora aan het Onze-Lieve-Vrouw-college te Tienen studeerde hij Germaanse filologie te Leuven (1901-'05). Na een studieverblijf te Oxford, Cambridge en Londen (1907-'08) en Berlijn (1908-'09), waar hij tevens de eerste lector in de Nederlandse taal- en letterkunde was, werd hij leraar aan het Koninklijk Atheneum te Brugge (1906-'18), docent (1918) en gewoon hoogleraar (1920-'54) aan de universiteit te Leuven.

Van de Wijer was de stichter van het Instituut voor Vlaamse Toponymie (1923) en van de Vlaamse Toponymische Vereeniging (1925), lid van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie (1926), corresponderend (1928) en werkend lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde en in 1944 bestuurder. Hij was tevens secretaris-generaal van het International Committee of Onomastic Sciences en stichter van het International Centre of Onomastics te Leuven (1949). In 1955 werd hij doctor honoris causa aan de Universiteit te Salamanca. Hij was lid van talrijke buitenlandse naamkundige verenigin-

gen. Op 17 maart 1967 werd hij in de adelstand verheven met de persoonlijke titel van ridder.

Van de Wijer maakte een bescheiden debuut in de Vlaamse ontvoogdingsstrijd te Brugge als secretaris van de plaatselijke afdeling van het Algemeen Nederlands Verbond en te Kortenberg, waar hij van 1919 tot '28 gewoond heeft en de Kristelijke Volksbond oprichtte, samengesteld uit zeer diverse groeperingen. Op aandringen van prof. Floris van der Mueren werd hij voorzitter van het arrondissementsverband Leuven van de Katholieke Vlaamse Landsbond, die toenadering onder katholieke Vlamingen van verschillende schakering beoogde; later nam Van de Wijer de leiding in gelijksoortige initiatieven te Leuven zoals de Vliebergh-Dosfelvereniging, de Vlaamsche Club, de Kristene Volkspartij met haar orgaan Nieuw Leuven, en stichtte hij eind 1934 het algemeen cultureel weekblad Nieuw Vlaanderen, samen met een aantal Leuvense collega's en vrienden. In de „commissie van redactie" hadden zitting mr. L. Bosmans, prof. J. Cardijn, mr. E. van Dessel, prof. A. Dumon, prof. G. Eyskens, prof. Fl. van der Mueren, ir. A. van Overstraeten, dr. F. de Pillecyn, dr. Theo de Ronde (redactiesecretaris), ir. Schoorens en prof. H.J. van de Wijer. Onder het motto Wij wensen één hart en één ziel in Vlaanderen ijverde men voor „verstandhouding, eensgezindheid, Vlaams bewustzijn en weerbaarheid" en waarschuwde men tegen „moedeloosheid, onverschilligheid en gevit rond kleinigheden". Op 8 maart 1936 werd te Brussel het Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond (KVOHV) opgericht en Van de Wijer werd tot algemeen voorzitter gekozen. Op initiatief van Nieuw Vlaanderen en in samenwerking met het KVOHV en de Katholieke Vlaamse Landsbond werd op 19 juli 1936 te Leuven het Congres der Vlaamsche Concentratie gehouden. Van de Wijer sprak de openingsrede uit; het voorzitterschap en de leiding van de besprekingen werden waargenomen door G. Eyskens. Als sprekers traden op mr. P. Beeckman, prof. Edg. de Bruyne, dr. H.J. Elias, prof. F. van Goethem, mr. L. Delwaide, K.L. de Vriendt, Fr. van Dorpe. Het congres is een grote gebeurtenis geweest in de V.B. in de periode tussen de twee wereldoorlogen. Op 1 augustus 1936 heette het in Nieuw Vlaanderen: „Het Vlaamsche Volksfront komt", doch de politieke partijen vreesden voor een superpartij, en al kwam het in december 1936 tot een principiële akkoord tussen het Vlaamsch Nationaal Verbond en de Katholieke Vlaamsche Volkspartij, en al volgden in de loop van 1938 verscheidene provinciale concentratiecongressen, de eigenlijke opzet mislukte en is, zoals Van de Wijer in 1942 verklaarde, „een lange reis in het land van Utopië" geweest.

Toen in 1939 de mobilisatie begon en de Tweede Wereldoorlog uitbrak, moest Nieuw Vlaanderen een zuiver cultureel weekblad worden. Van de Wijer is erin geslaagd, ondanks de papierschaarste en de bedilzucht van de bezetter, zijn weekblad tot in 1944 onafhankelijk in leven te houden, niet het minst dank zij de inschikkelijkheid van de drukker Jan van Mierlo te Turnhout.

Ook te Leuven heeft Van de Wijer, naar het voorbeeld en op aanmoediging van een van zijn leermeesters, L. Scharpé, tot aan de Tweede Wereldoorlog actief deelgenomen aan het Vlaamse studentenleven. Hij was een trouw bezoeker van de Ver-

bondsvergaderingen en hij heeft er voor geijverd dat de studenten niet aan zich zelf zouden worden overgelaten en het contact tussen professoren en studerenden niet zou worden verbroken. Samen met prof. L. Scharpé en prof. A. Boon heeft Van de Wijer op 28 april 1928 de Leuvense Oud-germanistenvereniging gesticht; hij was ook de eerste ere-voorzitter van de faculteitskring Germania, door R.F. Lissens in 1930 opgericht.

Als organisator van het wetenschappelijk onderzoek der plaatsnamen in Vlaanderen - op dit gebied zijn het voorbeeld van Karel de Flou en de aanmoediging van Scharpé beslissend geweest - heeft Van de Wijer, o.m. in opdracht van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie, de spelling van de Vlaamse gemeentenamen aan de vigerende spelling van het Nederlands aangepast en in de brochure *De Vlaamsche gemeentenamen in moderne spelling* (1929) gepubliceerd, die na een lange discussie, vooral in de Franstalige pers, van 15 augustus 1937 af in alle officiële diensten moest worden gebruikt. Op wetenschappelijk gebied heeft Van de Wijer zich verdienstelijk gemaakt door de uitgave van een aantal toponymische studiën, alsmede van het tijdschrift *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde* en van de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam (jg. 1, 1925) - dat sinds 1969 verschijnt onder de titel *Naamkunde* - en van de verschillende reeksen van het Instituut voor Naamkunde te Leuven. Sinds 1950 heeft Van de Wijer het tijdschrift *Onoma - Bibliographical and Information Bulletin* uitgegeven; het is het orgaan van het International Committee of Onomastic Sciences.

WERKEN: *Bio-bibliografie van H.J. van de Wijer*, in *Jaarboek van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1958, p. 159-168 en 1960, p. 161).

LITERATUUR: *Germania* (Gedenkboek), uitgegeven naar aanleiding van het tweede lustrum (in 1940) van de Faculteitskring Germania te Leuven (1942, p. 15-17); - Huldenummer van *Nieuw Vlaanderen* (13 november 1943); - H. Draye, *H.J. van de Wijer-Biographie-bibliographie*, in *Feestbundel H.J. van de Wijer, den Jubilaris aangeboden ter gelegenheid van zijn vijfentwintigjarig hoogleraarschap aan de R.K. Universiteit te Leuven 1919-1943* (1944, p. 7-17); - H. Draye en K. Roelandts, *Tien jaar naamkunde te Leuven*, in *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde* (1954, p. 1-17); - O. Leys, *H. Jos. van de Wijer*, in *Orbis* (1955, p. 548-552); - S. Pop, *Henri Joseph van de Wijer. Notice biographique et bibliographique et doctorat honoris causa* (Salamanque, 1955) (1957); - H. Draye, *Het wetenschappelijk werk van Prof. Dr. H.J. van de Wijer*, in *Mededelingsblad van het V.V.A.* (1963, p. 4-8); - J. Lebeer, *De activiteit van Prof. Dr. H.J. van de Wijer op Vlaams gebied en meer in het bijzonder in het K.V.O.H.V.*, in *Mededelingenblad van het V.V.A.* (1963, p. 9-16); - J.P. van Weverberghe, *Het weekblad „Nieuw Vlaanderen” van 16 december 1934 tot Wereldoorlog II* (onuitgegeven licentiaatsverhandeling Rijsuniv. Gent, 1967); - Redactie, *In memoriam H.J. van de Wijer 1883-1968*, in *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde* (1968, p. 97-104); - J.P. van Weverberghe, *Het utopische initiatief van „Nieuw Vlaanderen”*, in *De Standaard* (24 november 1969); - J.P. van Weverberghe, *De mislukking van de rechtse Koncentratie*, in *De Standaard* (28 november 1969); - H. Draye, *Prof. Dr. H.J. van de Wijer en de Vlaamse plaatsnaamkunde*, in *Onze Alma Mater (Leuven)* (1969, p. 77-90, in *Handelingen van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie* (1969, p. 39-57) en in *Jaarboek van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1971, p. 96-104).

HENRI DRAYE